

חדשות אהוד בן עזר, גיליון 1064
30 ביולי 2015

בן-ציון יהושע מה בין בן-ציון יהושע ליעקב יהושע?

רשימתו של אלוני זמורה [גיליון 1063] הפתיעה אותי. ההבדל המהותי ביני לבין יעקב יהושע, המזרחן והממונה על העדות הנוצריות במשרד הדתות ואביו של א"ב, הוא בכך, שיעקב יהושע ז"ל, שאותו היכרתי אישית, היה בעל זיכרון פנומנלי והביא בכתיבתו פרקי הווי מהפולקלור הירושלמי. קודם לכן, כתלמיד באוניברסיטה העברית, חקר את העיתונות הערבית והיה לו חלק רב בהכנת המילון הערבי-עברי של אילון-שנער.

אני, בן-ציון יהושע, בשונה ממנו, כתבתי רומנים, נובלות וסיפורים קצרים, שברבים מהם מככבת ירושלים. כתיבתי היא בדיונית ומושתתת, בצד הרהורי לב, גם על מאורעות הזמן ומנהגי המקום בירושלים של היישוב הספרדי הישן. כתיבתי בנויה על דימיון יוצר על רקע מראות ירושלים. סיפורי הראשונים ראו אור כבר בנעוריי בעיתוני נוער ומבוגרים, שאותם גם חילקתי בבקרים. מנער שליח רכוב על אופניים הייתי למנכ"ל הוצאת מאגנס באוניברסיטה העברית. שם גם למדתי והרחבתי דעת. בצד היותי סופר ירושלמי אני חוקר קהילות ישראל והעמים במרכז אסיה [שלושה ספרים עבי-כרס יצאו עד כה] ואני בקיא גם ברוב לשונות המרחב האיראני. ירושלמי של פעם ידע לטעות בחמש שפות לפחות. הרקע הספרדי הירושלמי של אימי המנוחה, שאבות אבותיה היו חלק מן היישוב הספרדי הישן במשך מאות שנים בירושלים, מוצא אצלי את ביטויי בסיפורת שלי.

אם איני טועה, עד לפני דור או שניים משפחתו של יעקב יהושע נקראה בן-חנניה. משפחה שמשולבים בה יסודות צפון אפריקאים וסלוניקאים. אביו של יעקב יהושע (סבו של בולי) היה תלמיד חכם מובהק וסופר צללים של הראשונים לציון. הוא השיב בשם הראשל"צ לשאלותיהם של יהודים מהארץ ומהגולה.

אם איני טועה, סיפורי הראשונים התפרסמו כמה שנים קודם לא"ב יהושע, שזכה בצדק רב לפרסום עולמי ולעיטור חתן פרס ישראל ואולי במהרה גם חתן פרס נובל. בוקר שישי אחד בשנות ה-50 ראה אור סיפור שלי 'נישואין' במוסף הספרותי של 'הארץ' בעריכתו של ד"ר יעקב הורביץ. יעקב יהושע פגש אותי בנחלת שבעה, צעד לקראתי ונפנף לעומתי אצבע נוזפת.

"בן-ציון בן-ציון [ויאמר 'הנני!'], עליך לשנות את שם משפחתך, כי גם בני אברהם יהושע כותב."

התביישתי והתייבשתי במקום. האם אוזניי שומעות היטב? נתבקשתי על ידו יהודי יקר להחליף את הזהות שלי...

באותן שנים, חרף גילי הצעיר, הייתי עורך צללים של ירחון, שבו ראו אור גם רשימותיו הפולקלוריות של יעקב יהושע. כמיטב יכולתי לִשְׁתִּי, שכתבתי וגיבשתי את רשימותיו ולאחר שאלו פורסמו בירחון הם יצאו לאור בסדרה 'ילדות בירושלים הישנה', בהוצאת ראובן מס.

מהו אם כן המשותף? - שנינו אוהבי ירושלים ושנינו יקירי העיר ירושלים. ועוד הבדל... הוא כבר לא בין החיים. מנוחתו עדן. ואני, מה לעשות, עדיין מתרפק על מחוזות חיי.

בן-ציון יהושע

נ.ב.

ואחרון - לאלוני זמורה - ר' אליהו אלקלעי, סב משפחתנו לפני הגירוש מספרד, התגורר והנהיג את הקהילה היהודית בזמורה [צפונית למדריד].